

Romantik bağlanma ve çift uyumu arasındaki ilişkide duygu düzenleme güçlüğü ve reddedilme hassasiyetinin aracı rolü

Zahide Tepeli Temiz¹ , F. Işıl Bilican²

Anahtar kelimeler

çift uyumu, romantik bağlanma, reddedilme hassasiyeti, duygu düzenleme, aracılık analizi

Keywords

couple adjustment, romantic attachment, rejection sensitivity, emotion regulation, mediation analysis

Öz

Bağlanma kuramına göre gelişimin erken dönemindeki ilişkiler çerçevesinde hem duygu düzenlemeye ilişkin beceriler kazanılmakta hem de reddedilmeye karşı duyarlı bir örüntü gelişebilmektedir. Erken dönemdeki bu deneyimler aynı zamanda yetişkinlik dönemindeki bağlanma stilleri için de belirleyici bir etkiye sahiptir. Çiftler arasındaki uyumun şekillenmesinde ve sürdürülmesinde bağlanmanın önemli etkileri bulunmaktadır. Bu çalışma çift uyumunu belirleyebileceği düşünülen bu değişkenlerin etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmanın bir diğer hedefi reddedilme hassasiyetinin ve duygu düzenlemenin aracılık etkilerinin incelenmesidir. Örneklem, İstanbul ilinde yaşayan 346 evli bireyden oluşmaktadır ($N_{kadın} = 173$, $N_{erkek} = 173$). Yol analizine ilişkin bulgular, romantik bağlanmanın kaçınma boyutunun ve duygu düzenleme güçlüğüne çift uyumunu negatif yönde yordadığını göstermektedir. Aracılık analizinin bulguları bağlanma kaygısındaki artışın duygu düzenleme güçlüğüne artırdığını ve bunun da çiftlerin arasındaki uyumu azalttığını göstermektedir. Duygu düzenleme güçlüğü, kaygılı bağlanma örüntüsü ile çift uyumu arasındaki ilişkide tam aracı etki göstermektedir. Bağlanmanın kaygı ve kaçınma boyutlarının reddedilme hassasiyetini artırdığı fakat reddedilme hassasiyetinin çift uyumu üzerinde doğrudan veya dolaylı bir etkisinin olmadığı görülmektedir. Sonuç olarak, çalışmanın bulguları bağlanma kuramını desteklemekte ve erken dönem oluşan yapıların yetişkinlikte romantik ilişkileri etkilemeye devam ettiğini göstermektedir. Bulgulardan hareketle, duyguları düzenlemeye yönelik terapötik müdahalelerin evli bireylerin ilişki kalitesine olumlu katkı sağlaması beklenmektedir.

Abstract

Mediating roles of emotion regulation difficulties and rejection sensitivity in the relation between romantic attachment and couple adjustment

According to the attachment theory, relationships in early developmental stages provide a basis for emotion regulation skills and a pattern for rejection sensitivity. These early experiences also create a tendency for specific attachment styles in adulthood. Attachment shapes and maintains adjustment between couples. The current study aimed to examine the relationship between attachment, emotion regulation, and rejection sensitivity, which are thought to determine couple adjustment. Another aim was to investigate the mediating effects of rejection sensitivity and emotion dysregulation. The participants consist of 346 married individuals living in the city of Istanbul ($N_{female} = 173$, $N_{male} = 173$). Findings regarding the path analysis show that the avoidance dimension of romantic attachment and the difficulty in emotion regulation negatively predicted the dyadic adjustment. The findings of the mediation analysis revealed an increase in attachment anxiety amplified the difficulty in emotion regulation and that decreased adjustment between the couples. Emotion regulation difficulty fully mediated the relationship between anxious attachment pattern and couple adjustment. Anxiety and avoidance dimensions of attachment were associated with increases in rejection sensitivity. However, rejection sensitivity did not have a direct or indirect effect on couple adjustment. In conclusion, the findings showed early structures continued to influence romantic relationships in adulthood. Based on the findings, therapeutic interventions to regulate emotions were expected to contribute positively relationship quality of couples.

Atf için: Tepeli Temiz, Z. ve Bilican, F. I. (2022). Romantik bağlanma ve çift uyumu arasındaki ilişkide duygu düzenleme güçlüğü ve reddedilme hassasiyetinin aracı rolü *Klinik Psikoloji Dergisi*, 6(2), 142-156.

 Zahide Tepeli Temiz · tepelizahide@gmail.com | ¹Dr., Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi & İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye; ²Prof. Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye

Geliş: 16.02.2021, **Düzeltilme:** 07.05.2021/13.06.2021, **Kabul:** 14.06.2021

Yazar Notu: Bu makale ilk yazarın doktora tezinin bir kısmından hazırlanmıştır.

Çift ilişkisi ve evlilik doyumunu konuları son 30 yıldaki araştırmaların ilgi odağı haline gelmiştir (Chung, 2014; Dandurand ve Lafontaine, 2013; Hazan ve Shaver, 1990; Meyers ve Landsberger, 2002; Mikulincer ve ark., 2002; Tucker ve Anders, 1999). Evlilik araştırmalarında duygu düzenleme becerisi (Haase, 2014; Simpson, 1990), bağlanma örüntüsü (Collins ve Read, 1990; Noller ve Feeney, 1994), çatışma (Eğeci ve Gençöz, 2006; Galliher ve Bentley, 2010), kişilerarası şemalar ve reddedilme hassasiyeti (Downey ve Feldman, 1996) kavramları dikkat çekmektedir. Çalışmalar özellikle partnerler arasındaki uyumun şekillenmesinde ve yakalanan uyumun sürdürülmesinde bağlanmanın etkilerini göstermektedir (Dandurand ve Lafontaine, 2013; Mikulincer ve Shaver, 2016; Mikulincer ve ark., 2002). Erken dönemde çocuk ve temel bakım veren kişi arasındaki ilişki ile şekillenen bağlanma örüntüsü yetişkinlikte de romantik ilişkiler üzerinden etkisini sürdürmektedir (Bowlby, 1969; Chung, 2014). Bağlanma örüntüleri ayrıca duygu düzenleme becerilerinin gelişiminde de önemli bir rol oynamaktadır. Duygu düzenleme becerilerinin çift ilişkilerindeki önemi ise hem uygulamalar hem de araştırmalarla desteklenmektedir (Bloch ve ark., 2014; Fruzzetti, 2006; Levenson ve ark., 2014). Gottman ve Levenson (1992)'un yaptığı çalışmada, çatışma içeren etkileşimler esnasında yüksek oranda pozitif duygusal davranış sergileyen çiftlerin daha fazla çift uyumu yaşadıkları görülmektedir. Evlilik araştırmalarında dikkat çeken kavramlardan bir diğeri olan reddedilme hassasiyeti, erken çocukluk döneminde ebeveyn reddine karşı gelişen bir tutum olmakla beraber yetişkinlik yıllarında tatmin edici romantik ilişkiler kurma ve bu ilişkileri sürdürme becerilerini olumsuz etkilemektedir (Downey ve Feldman, 1996). Çift uyumunu inceleyen pek çok çalışma bulunmakla beraber, romantik bağlanma ve çift uyumu arasındaki ilişkide reddedilme hassasiyeti ve duygu düzenleme değişkenlerinin rolünü inceleyen bir çalışmanın bulunmayışı bu çalışmanın özgün yanını oluşturmaktadır. Alanyazında çift uyumunu artırmaya yönelik duygu düzenleme müdahalelerinin bulunduğu görülmektedir. Bu çalışmadan elde edilecek bulgular neticesinde çift uyumuna ilişkin terapötik uygulamaların çerçevesinin daha fazla genişletebileceği düşünülmektedir.

Bağlanma, 'başka bir bireyde yakınlık arama ve bu yakınlığı sürdürmeye yönelik davranış sistemi' olarak tanımlanmakta ve temeli erken çocukluk yıllarında bakım verenle kurulan etkileşime dayanmaktadır (Bowlby, 1988, s. 24). Bağlanma kuramı, bu etkileşimin zihinsel yapıyı biçimlendirdiğini, bilişleri, duyguları ve davranışları düzenlediğini (Gillath ve ark., 2016) ve kendilik imajını şekillendirdiğini vurgulamaktadır (Bowlby, 1980). Hazan ve Shaver (1987) romantik aşkı bağlanma süreçleri ile kavramsallaştırarak erken dönemde oluşan bağlanma stillerinin sınırlarını yetişkinlik yıllarına genişletmiştir. Bu kavramsallaştırma yetişkin romantik bağlanma çalışmalarıyla desteklenmiştir (Feeney ve Noller, 1990; Stackert ve Bursik, 2003;

Tucker ve Anders, 1999).

Bağlanma süreci olarak değerlendirilen romantik aşk, yetişkin bir romantik partnere duygusal olarak bağlanma sürecini içermekte ve bu süreç erken çocukluk yıllarında temel bakım verene karşı geliştirilen duygusal bağa oldukça benzemektedir (Stackert ve Bursik, 2003). Çift ilişkilerinde güvensiz bağlanma, temel olarak terk edilme kaygısı (terk edilmekten korkma ve romantik ilişkiden ayrılma ile ilişkili öfke) ve yakınlıktan kaçınma (romantik ilişkilerde duyguların bastırılması) ile karakterizedir (Dandurand ve Lafontaine, 2013). Romantik bağlanma çalışmaları güvenli bağlanan kişilerin ilişkilerinde daha mutlu olduklarını (Hazan ve Shaver, 1990), karşılıklı güven ve bağlılık yaşadıklarını (Simpson, 1990), kaygılı (Meyers ve Landberger, 2002) ve kaçınmacı bağlanan kişilerin (Conradi ve ark., 2017) ise romantik ilişkilerinde daha az doyum yaşadıklarını göstermektedir. Bağlanmanın romantik ilişkiler üzerindeki etkisini gösteren çalışmalar güvenli bağlanma örüntüsüne sahip olan kişilerin sosyal işlevselliğinin, çift uyumunun, evlilik doyumunun, çiftler arası bağlılığının daha iyi olduğunu saptamaktadır (Mikulincer ve ark., 2002; Sümer ve Cozzarelli, 2004). Diğer yandan, güvensiz bağlanma örüntülerinin ilişki doyumunu negatif yönde yordadığı görülmektedir (Jones ve Cunningham, 1996; Özmen ve Atik, 2010).

İlişkisel bağlamda, güvenli bağlanan partnerlerin kaygı uyandıran durumlarda destek aramaya ve sağlamaya daha fazla eğilimli oldukları (Mikulincer ve Shaver, 2016; Simpson ve ark., 1992), daha az negatif duygu ve daha fazla doyum yaşadıkları (Feeney, 1998, 1999) ortaya konmuştur. Kaygılı bağlanan kişiler, tutarsız bakım veren kişiyle ilişkiyi sürdürme yolu olarak öğrendikleri negatif duyguları yoğun ve abartılı bir şekilde ifade etme biçimini, bir duygu düzenleme aracı olarak kullanmaktadırlar (Kobak ve Sceery, 1988; Mikulincer ve Shaver, 2016; Pascuzzo ve ark., 2013). Kaçınmacı bağlanan kişilerin ise partnerleriyle etkileşim kurmaktan ve çatışma ile başa çıkmak için negatif duygularını dışa vurmaktan kaçındıkları vurgulanmaktadır (Feeney, 1999; Simpson ve ark., 1996). Kaçınmacı bağlanan kişilerin yoğun bir şekilde stres yaşasalar bile duygularını bloke ederek onları ifade etmedikleri ve içsel duygulanımlarını yönetmek için diğerlerinden nadiren destek aradıkları bildirilmektedir (Mikulincer ve Florian, 1995). Sonuç olarak, bağlanma türleri için duygu düzenleme stratejilerinin de değiştiği anlaşılmaktadır.

Duygu düzenleme becerileri, özellikle bir anlaşmazlık, hayal kırıklığı veya çatışma anında oluşan negatif duyguları kontrol edebilme ve duygunun etkisini azaltma aktiviteleri olarak tanımlanmaktadır (Levenson ve ark., 2014). Bu beceriler evlilikte çiftlerin uyumunu etkilemekte, çiftlerin hem kendilerinin hem de partnerlerinin duygusal yükselişlerini azaltmakta, iletişimleri güçlendirmekte ve ilişkideki olası yıkımları önlemektedir (Bloch ve ark., 2014; Levenson ve ark., 2014; Rick ve ark., 2017). Duygu düzenleme becerile-

rinin ilişki doyumundaki etkisinin yanı sıra bağlanma örüntüleri ile arasındaki ilişkiyi ortaya koyan pek çok çalışma bulunmaktadır (Brennan ve Shaver, 1995; Kobak ve Sceery, 1988; Laurent ve Powers, 2007; Mikulincer ve Shaver, 2016; Pascuzzo ve ark., 2013). Bowlby'nin (1973) çalışmaları bağlanma güvenliğinin, duygu düzenleme becerilerinin gelişimine olanak sağladığını ortaya koymaktadır. Feeney'in (1999) çalışması farklı bağlanma stillerinin, duygu düzenleme-deki ve özellikle negatif duygularla başa çıkmadaki farklılıkları yansıttığını göstermektedir.

Yetişkin bağlanma stillerinin duyguları kontrol etme becerisindeki rolünü inceleyen çalışmaların yanı sıra duygu düzenleme becerilerinin ilişki kalitesine etkisini inceleyen çalışmaların sayısı da artmaktadır (Feeney, 1999; Tani ve ark., 2015). Duyguları tanıma ve ifade etme becerisinin, kişilerin hem psikolojik hem de sosyal iyi oluşlarında pozitif etkisinin bulunduğu ve ilişki kalitesi için de koruyucu bir faktör olduğu düşünülmektedir (Levenson ve ark., 2014; Tani ve ark., 2015). Dolayısıyla pek çok aile terapisi modeli duygu düzenleme, duyguların farkındalığı ve etkili bir şekilde iletilmesi gibi çiftlerin çatışma çözümüne yönelik duygusal becerilerini düzenlemeye ve geliştirmeye odaklanmaktadır (Fruzzetti, 2006; Rick ve ark., 2017).

Alanyazındaki çalışmalar, pozitif duyguları daha az sıklıkta ve yoğunlukta yaşamının ve negatif duyguları daha yoğun ve sık deneyimlemenin ilişki doyumunu negatif yönde yordadığı ve bağlanma örüntüleri ile ilişki doyumunu arasında aracılık ettiğini ortaya koymaktadır (Feeney, 1999). Gnazzo ve Zavattini'nin (2017) yaptığı çalışma ise güvenli bağlanan kişilerin daha fazla duygu düzenleme becerileri kullandıklarını ve duygu düzenleme becerilerini kullanan çiftlerin ise çift uyumlarının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Duygu düzenleme genellikle başarılı bir kişilerarası etkileşimin önemli bir bileşeni olarak görülmele beraber (Tani ve ark., 2015), evli bireylerin duygularını nasıl düzenledikleri ve evliliklerinde ne kadar doyum aldıkları, duygu düzenlemenin bağlanma örüntüleri ile çift uyumu arasındaki aracılık etkileri sınırlı sayıda çalışma ile incelenmiştir (Bloch ve ark., 2014; Gnazzo ve Zavattini, 2017; Rick ve ark., 2017; Shadid ve Kazmi, 2016).

İlişkilerde bir diğer önemli kavram olan reddedilme hassasiyeti, diğerleri tarafından reddedilmeye yönelik beklenti, algılama ve aşırı tepki gösterme eğilimine işaret etmektedir (Downey ve Feldman, 1996). Kabul görme isteği ve reddedilmekten kaçınma arzusu, insan motivasyonunda önemli rol oynamaktadır (Ayduk ve ark., 2003). Dolayısıyla, sosyal ilişkilerde reddedilmek, psikolojik iyi oluşu kitlemekte ve kişilerarası ilişkilerdeki fonksiyonu azaltmaktadır (Ayduk ve ark., 2000; Downey ve ark., 2000). Reddedilmeye duyarlı olan kişiler, beklenti anksiyetesi yaşamakta, diğerlerinin belirsiz davranışlarını amaçlı bir reddetme olarak yanlış yorumlamakta ve algılanan reddedilmeye karşı düşmanca, abartılı biçimde fiziksel, sözel

veya sözel olmayan olumsuz tepkiler ve duygusal geri çekilme tepkileri vermektedir (Ayduk ve ark., 2003; Galliher ve Bentley, 2010).

Bilişsel ve duygusal süreçlerle giden reddedilme hassasiyeti yakın ilişkileri de olumsuz etkilemektedir (Ayduk ve ark., 2000). Araştırmalar bu kişilerin ve onların romantik partnerlerinin, ilişkilerinden tatmin olmadıklarını göstermektedir (Bozkuş ve Araz, 2015; Downey ve Feldman, 1996). Downey ve Feldman'ın (1996) çalışması, reddedilme duyarlılığı yüksek olan kişilerin, partnerlerinin belirsiz davranışlarını amaçlı bir red olarak algıladıklarını, ilişkilerinde güvensiz ve mutsuz hissettiklerini ve herhangi bir reddedilme tehdidine karşı düşmanlık, kıskançlık gibi tepkiler verdiklerini ortaya koymaktadır. Norona ve Welsh'in (2016) çalışması ise reddedilme hassasiyetinin ilişki doyumunu ile negatif yönde ilişkili olduğunu ortaya koymakta ve önceki çalışmaların bulgularını desteklemektedir. Alanyazındaki çalışmalar reddedilme hassasiyetinin ve duygu düzenleme güçlüğüne güvensiz bağlanmayla ilişkisini ortaya koymakta ve bu değişkenlerin ilişkiden alınan doyumunu azalttığını göstermektedir. Bu bulgulardan hareketle çift uyumuna etki eden faktörler olarak kaygılı ve kaçınmacı bağlanma ile duygu düzenleme güçlüğü ve reddedilme hassasiyeti arasındaki ilişkilerin incelenmesi ve çift uyumu ile güvensiz bağlanma boyutları arasındaki ilişkide duygu düzenleme ve reddedilme hassasiyeti değişkenlerinin aracı rolünün bütüncül bir modelle sınanması hedeflenmiştir. Bu çalışmanın hipotezi şu şekildedir: Güvensiz bağlanma boyutları çift uyumunu hem negatif yönde doğrudan hem de duygu düzenleme güçlüğü ile reddedilme hassasiyeti aracılığıyla yordamaktadır.

YÖNTEM

Örneklem

Bu çalışmada İstanbul ilinde yaşayan, araştırmaya katılmaya gönüllü, en az bir yıllık evliliği olan örneklem grubundan kartopu ve kolay örnekleme metodu ile veri toplanmıştır. Örneklem grubu 346 evli bireyden (Kadın = 173, Erkek = 173) oluşmaktadır. Örneklem yaş ortalaması 41.49 ($SS = 10.11$), ortalama evlilik süresi ise 17.49 ($SS = 10.94$) olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların %12'si ilkökul, %12'si ortaokul, %25'i lise, %39'u üniversite mezunu olup %9'u ise lisansüstü eğitim almıştır. Örneklem grubunun %66'sı çalıştığını, %34'ü ise çalışmadığını bildirmiştir. Örneklem grubunun %83'ü en az bir çocuk sahibidir.

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu Tanımlayıcı bilgileri elde etmek amacıyla hazırlanan form cinsiyet, yaş, eğitim, gelir, evlilik süresi, evlilik şekli, çocuk sahibi olma durumu ve çocuk sayısı gibi soruları içermektedir.

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II (YİYE-II) Yetişkin bağlanma örüntülerini ölçmek üzere 2000 yılında Fraley ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş olan Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II kullanılmıştır. Ölçekte var olan maddeler katılımcılar tarafından 7'li likert tipi skalada (1: Hiç katılmıyorum, 7: Tamamen katılıyorum) değerlendirilmiştir. YİYE-II 36 maddeden oluşmakta, bağlanmaya ilişkin kaygı (18 madde) ve kaçınma (18 madde) olmak üzere iki alt boyutu ölçmektedir (Fraley ve ark., 2000). Alt ölçeklerden alınan puanların artması bağlanma kaygısının veya kaçınmasının arttığını göstermektedir. Selçuk ve arkadaşları (2005) tarafından yapılan Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında kaçınma boyutu için iç tutarlılık katsayısı .90, kaygı boyutu için .86 olarak bulunmuştur. Ayrıca YİYE II'nin test-tekrar test güvenirliliğinin de yüksek olduğu belirtilmiştir. Kaçınma boyutu için test-tekrar test güvenirliliği .81, kaygı için .82'dir. Ölçeğin bu çalışmada iç tutarlılık katsayısı bağlanma kaygısı için .81, bağlanma kaçınması için ise .87 olarak hesaplanmıştır.

Yetişkin Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği (YRDÖ) Reddedilme duyarlılığını ölçmek amacıyla Downey ve Feldman (1996) tarafından geliştirilen Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği'nin yetişkin formu Berenson ve arkadaşları (2009) tarafından hazırlanmıştır. Ölçek dokuz hipotetik durum içermektedir. Her durum için bireylerden 6'lı Likert tipi bir skalada (1-Hiç kaygılanmam, 6-çok kaygılanırım) öncelikle bu durum ile karşılaştıklarında ne kadar tedirgin hissettiklerini değerlendirmeleri, ardından belirtilen her bir duruma ilişkin önemli diğerleri tarafından kabul edilme beklentilerini değerlendirmeleri beklenmektedir. Belirtilen her bir hipotetik durum için reddedilme ve kabul edilme beklentisi şeklinde iki ayrı puan elde edilmektedir. Reddedilme duyarlılığı puanı, kabul edilme beklentisi puanlarının ters çevrilerek reddedilme puanı ile çarpılması sonucunda her bir madde için elde edilmektedir. YRDÖ'nin iç tutarlılık katsayısı .74 olarak hesaplanmıştır (Berenson ve ark., 2009). YRDÖ puanının artması reddedilme hassasiyetindeki artışı göstermektedir. YRDÖ'nün Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Bozkuş ve Araz (2015) tarafından yapılmıştır. Türkçe adaptasyon çalışmasında ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .62 olarak elde edilmiştir. Ölçeğin bu çalışmadaki iç tutarlılık katsayısı .80 olarak hesaplanmıştır.

Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği (YÇUÖ) Çift uyumunu ölçmek üzere Spanier (1976) tarafından geliştirilen Çift Uyum Ölçeği'nin Busby ve arkadaşları (1995) tarafından yeniden düzenlenmiş olan formu bu çalışmada kullanılmıştır. YÇUÖ, 5'li Likert tipi puanlanan (1- Hiçbir zaman, 5- Çoğu zaman) 14 sorudan oluşmaktadır. Görüş birliği/uzlaşma, doyum ve bütünlük olmak üzere üç alt boyutu bulunmaktadır. Alt ölçek puanları hem ayrı ayrı hem de toplam ölçek puanı olarak kullanılabilir. YÇUÖ puanlarındaki artış çift uyumundaki artışa işaret etmektedir. Ölçeğin

orijinal formunda yarıya bölme güvenirliliği .95, iç tutarlılık katsayısı .90 olarak elde edilmiştir. YÇUÖ'nün Türkçe adaptasyonunda ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .87 olarak hesaplanmıştır (Gündoğdu, 2007). Bu çalışmada da benzer şekilde ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .87 olarak elde edilmiştir. Bu çalışmada ölçeğin toplam puanı kullanılmıştır.

Duygu Düzenleme Güçlüğü-Kısa Form (DDGÖ-16) Bjureberg ve arkadaşları (2016) tarafından geliştirilen DDGÖ-16, duygu düzenleme güçlüğü ölçeğinin kısa formudur. DDGÖ-16 5'li Likert tipi (1= hemen hemen hiç, 5= hemen hemen her zaman) 16 maddeden oluşmaktadır. Ölçek açıklık, amaçlar, dürtü, stratejiler ve kabul etmeme olmak üzere 5 alt boyutu içermektedir. Bjureberg'in çalışmasında iç tutarlılık katsayısı .92 olarak hesaplanmıştır. Ölçek puanlarındaki artış duygu düzenleme güçlüğündeki artışa işaret etmektedir. Yiğit ve Guzey Yiğit (2019) tarafından Türkçeye uyarlanan ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .92 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ise iç tutarlılık katsayısı .91 olarak hesaplanmıştır.

İşlem

Bu çalışmanın verileri evli bireylerden elde edilmiştir. Veri toplamaya başlamadan önce Üniversite Etik Kurulundan (Toplantı karar sayısı ve tarihi: 21/09/2020-21) gerekli onay alınmıştır. Uygulamada gizlilik esası gözetilmiş ve araştırmaya katılan tüm örneklem grubundan bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Katılımcılara ulaşmak için Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Psikoloji bölümünde okuyan öğrencilerden destek alınmıştır. Gönüllü olan öğrenciler ebeveynleri veya çevrelerindeki evli çiftlere ölçekleri kapalı zarf içerisinde ulaştırmışlardır. Tüm öğrencilere araştırmanın gizlilik esası aktarılmış ve çiftlerin birbirinden bağımsız bir şekilde sorulara yanıt vermeleri gerektiğini katılımcılara aktarmaları konusunda bilgi verilmiştir. Her bir çift için iki adet ölçek formu zarflara konulmuş ve zarflar kapalı bir şekilde teslim edilmiştir.

Veri Analizi

Verilerin analizinde SPSS 21.00 ve R (Version 3.6.2; R Core Team 2019) paket programları kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığı kontrol edilmiştir. Ölçeklerin toplam puanlarına ilişkin normallik analizinde değişim katsayısı, basıklık ve çarpıklık katsayısı, interquartile range değerlerine bakılmış ve normal dağılım varsayımı kabul edilmiştir. Öncelikle korelasyon analizi yapılarak değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmiş ve olası kovaryans değişkenleri değerlendirilmiştir. Daha sonra araştırmanın amacı doğrultusunda reddedilme hassasiyetinin ve duygu düzenleme güçlüğü'nün romantik bağlanma ile çift uyumu arasındaki aracılık etkileri R programında lavaan paketi ve bootstrap yöntemi ile incelenmiştir. Modeldeki parametre tahminleri için FIML (Full in-

formation maximum likelihood) metodu kullanılmıştır. FIML metodu parametre tahminlerini hesaplamak için kayıp verilerin örtük değerlerini kullanmaktadır (Enders ve Bandalos, 2001).

BULGULAR

Araştırmanın amacı doğrultusunda değişkenler arasındaki ilişkiler öncelikle Pearson korelasyon analizi yoluyla incelenmiştir. Korelasyon analizi sonuçlarına göre (Tablo 1), bireylerin çift uyumu puanları ile kaygılı bağlanma ($r = -.29, p < .01$), kaçınmacı bağlanma ($r = -.52, p < .01$), duygu düzenleme gücü ($r = -.24, p < .01$) ve reddedilme hassasiyeti ($r = -.25, p < .01$), puanları arasında negatif bir ilişki görülmüştür. Duygu düzenleme gücü bağlanma kaygısı ($r = .43, p < .01$), bağlanma kaçınması ($r = .16, p < .01$) ve reddedilme hassasiyeti ($r = .30, p < .01$) ile pozitif bir ilişki göstermektedir. Bağlanma boyutları hem kendi içinde hem de reddedilme hassasiyeti ($r = .27, p < .01$) ile anlamlı bir şekilde ilişkilidir. Demografik değişkenlerle araştırma değişkenleri arasındaki ilişkiye bakıldığında yaş ilerledikçe ($r = -.19, p < .01$) ve evlilik süresi arttıkça ($r = -.19, p < .01$) çift uyumunun azaldığı, eğitim düzeyi arttıkça çift uyumunun arttığı ($r = .15, p < .01$), çocuk sahibi olmayanların çift uyumlarının arttığı ($r = .18, p < .01$) saptanmıştır. Kaygılı bağlanma puanı ile çalışma durumu arasında anlamlı bir ilişki görülmüştür. Kaçınmacı bağlanma puanının yaş ilerledikçe ($r = .22, p < .01$) ve evlilik süresi arttıkça ($r = .19, p < .01$) yükseldiği, eğitim düzeyi yükseldikçe azaldığı ($r = -.15, p < .01$) gözlenmiştir. Duygu düzenleme gücü puanları yaş ilerledikçe ($r = -.13, p < .05$) ve çocuk sayısı ($r = -.12, p < .01$) arttıkça azalmakta, çalışmama durumuyla beraber artmaktadır ($r = .12, p < .05$). Reddedilme hassasiyeti ise gelir ile negatif ($r = -.22, p < .01$) bir ilişki göstermektedir. İncelenen demografik değişkenlerin bağımlı veya aracı değişkenlerle korelasyon düzeyi beklenen seviyede ($r \geq |.30|$) olmadığı için aracılık modeline kovaryans değişkeni dahil edilmemiştir (Frigon ve Laurencelle, 1993).

Kaygılı ve kaçınmacı bağlanma boyutlarının duygu düzenleme gücü ve reddedilme hassasiyeti puanlarıyla beraber çift uyumunu yordamasına yönelik kurulan modelde yol analizi ile aracılık etkileri test edilmiştir. Teorik olarak sınanan modelde kaygılı ve kaçınmacı bağlanma örüntüleri ile duygu düzenleme gücü ve reddedilme hassasiyeti çift uyumunun yordayıcılarıdır. Duygu düzenleme gücü ve reddedilme hassasiyeti ayrıca bağlanma boyutları ile çift uyumu arasında aracı değişkenler olarak yer almaktadır. Tüm değişkenler tek bir modelde incelenmiştir. Dolaylı etkileri hesaplamak için bootstrap (5000) yöntemi kullanılmıştır. Kurulan modelde doğrudan etkilerin yanı sıra dört dolaylı etki sınanmıştır. Bulgular, kaçınmacı bağlanma örüntüsünün evlilikte çift uyumunu doğrudan azalttığını göstermektedir ($\beta = -.46, SH = .02, p < .001$). Ayrıca kaygılı bağlanmanın duygu

düzenleme gücünü artırdığı görülmektedir ($\beta = .42, SH = .03, p < .001$). Duygu düzenleme gücü, kaygılı bağlanma ile çift uyumu arasında tam aracılık etkisi göstermiştir ($\beta = -.05, SH = .01, p < .05, \%95 CI [-.051, -.006]$). Güven aralığı değerlerinin içinde sıfırın bulunmayışı anlamlı aracılık etkisine işaret etmektedir. Öte yandan hem kaygılı hem de kaçınmacı bağlanmanın reddedilme hassasiyetini anlamlı ölçüde artırdığı fakat reddedilme hassasiyetinin çift uyumunu anlamlı ölçüde azaltmadığı ve dolayısıyla aracılık etkisinin bulunmadığı gözlenmiştir. Modelin sonuçları Şekil 1’de, yol katsayıları Tablo 2’de verilmiştir.

TARTIŞMA

Demografik değişkenlerin çift uyumu ile ilişkisi incelendiğinde, mevcut çalışmada evlilik süresi ve yaş arttıkça kişilerin çift uyumlarının azaldığı görülmüştür. Alanyazında ilişki doyumu ve çift uyumunun zaman içerisinde değişimini inceleyen çalışmalar farklı bulgular ortaya koymuştur. Yaş ve evlilik süresi ile çift uyumu arasında negatif bir korelasyon olduğunu gösteren çalışmaların yanı sıra (Lauer ve Lauer, 1997; Şendil ve Korkut, 2008), erken ebeveynlik döneminde olan çiftlerin ilişki doyumunun düştüğünü (Mitnick ve ark., 2009), orta yaşa göre daha yaşlı olan çiftlerin ise ilişki memnuniyetinin daha fazla olduğunu gösteren çalışmalar da mevcuttur (Henry ve ark., 2007; Levenson ve ark., 1994). Örneklemin genç-orta yaş grubunda olduğu düşünülürse alanyazındaki bulguların desteklendiği söylenebilir. Ayrıca örneklemin eğitim seviyesinin artmasının çift uyumu ile pozitif bir ilişki gösterdiği bulgulanmıştır. Nitekim alanyazında da eğitim seviyesi arttıkça çift uyumunun ve ilişkiden alınan doyumun arttığını gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Şendil ve Korkut, 2008).

Bu çalışmada, evli bireylerin romantik bağlanma örüntüleri ile çift uyumları arasındaki ilişkide duygu düzenleme gücü ve reddedilme hassasiyetinin aracılık etkilerini bir arada değerlendirerek, çiftlerin arasındaki uyumun anlaşılması hedeflenmiştir. Çalışmanın bulguları, kaygılı veya kaçınmacı bağlanma örüntüsü ile çift uyumu arasında negatif bir ilişki olduğuna işaret etmiştir. Nitekim daha önce alanyazında yapılan diğer çalışmalar da güvensiz bağlanmanın çift uyumunu olumsuz etkilediğini desteklemektedir (Collins ve Read, 1990; Conradi ve ark., 2017). Meyers ve Landberger (2002) yaptıkları çalışmada evli çiftlerin ilişkiden aldıkları doyum ile güvenli, kaygılı ve kaçınmacı bağlanma örüntüleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu bulmuşlardır.

Yol analizinden elde edilen bulgulara göre, her iki bağlanma türü de çift uyumu ile ilişkili olmakla beraber yalnızca kaçınmacı bağlanmanın çift uyumunu açıklayabildiği görülmüştür. Bu bulgu, modele diğer değişkenler (duygu düzenleme gücü, reddedilme hassasiyeti) dahil edildiğinde ve onların etkileri kontrol

Tablo 1. Değişkenler Arası Korelasyon Bulguları

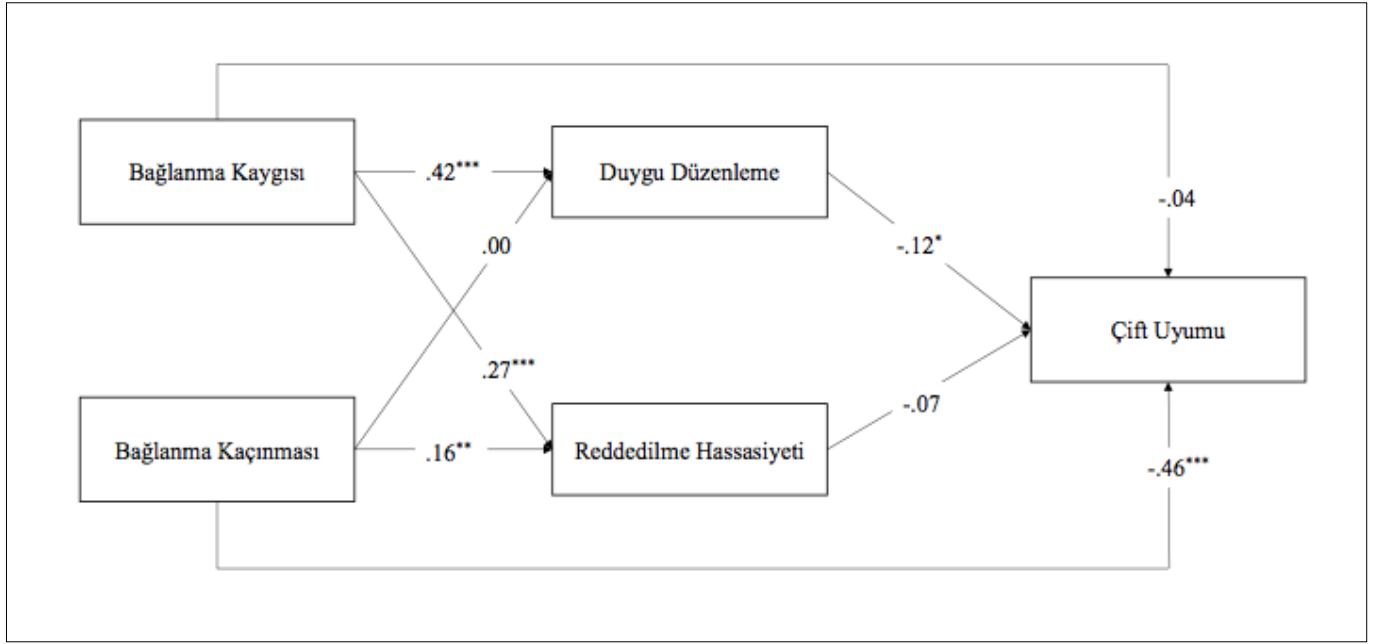
Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Yaş												
2. Çalışma durumu ^a	.09											
3. Gelir	-.06	-.14**										
4. Eğitim ^a	-.35**	-.35**	.29**									
5. Çocuk sahibi olma ^a	-.56**	-.18**	.05	.30**								
6. Çocuk sayısı	.65**	.20**	-.12*	-.40**	-.56**							
7. Evlilik süresi	.92**	.25**	-.14*	-.47**	-.57**	.75**						
8. Evlilik şekli ^a	.35**	.10	-.18**	-.35**	-.30**	.31**	.39**					
9. Çift uyumu	-.19**	-.06	.09	.15**	.18**	-.11	-.19**	-.09				
10. Duygu düzenleme	-.13*	.12*	-.05	-.00	.07	-.12*	-.08	-.05	-.24**			
11. Kaygılı bağlanma	-.02	.11*	-.07	-.06	-.01	-.00	.03	.08	-.29**	.43**		
12. Kaçınmacı bağlanma	.22**	.04	-.07	-.15**	-.16**	.10	.19**	.17**	-.52**	.16**	.37**	
13. Reddedilme hassasiyeti	-.05	.09	-.22**	-.08	-.02	-.02	.01	.06	-.25**	.30**	.34**	.27**

Not: Çalışma durumu: 1 = çalışan, 2 = çalışmayan, Çocuk sahibi olma: 1 = evet, 2 = hayır, a = Spearman korelasyon analizi yapılan değişken. * $p < .05$. ** $p < .01$.

Tablo 2. Aracılık Analizine İlişkin Yol Katsayıları

Yol	<i>b</i>	β	SH	95% CI [LL, UL]
Kaygılı → Uyum	-.02	-.04	.03	
Kaygılı → Duygu	.29***	.42***	.03	
Kaygılı → Reddedilme	.70***	.27***	.16	
Kaçınmacı → Uyum	-.21***	-.46***	.02	
Kaçınmacı → Duygu	.00	.00	.03	
Kaçınmacı → Reddedilme	.36**	.16**	.11	
Duygu → Uyum	-.09*	-.12*	.03	
Reddedilme → Uyum	-.01	-.07	.01	
Dolaylı Etkiler:				
Kaygılı → Duygu → Uyum	-.02*	-.05*	.01	[-.051, -.006]
Kaçınmacı → Duygu → Uyum	-.00	-.00	.00	[-.007, .007]
Kaygılı → Reddedilme → Uyum	-.01	-.02	.01	[-.033, .007]
Kaçınmacı → Reddedilme → Uyum	-.00	-.01	.00	[-.018, .003]

Not: *b* = standardize olmayan tahmin, β = standart tahmin, SH = standart hata, CI = güven aralığı; LL = alt sınır; UL = üst sınır, Kaygılı = kaygılı bağlanma, Kaçınmacı = kaçınmacı bağlanma, Uyum = çift uyumu, Duygu = duygu düzenleme güçlüğü, Reddedilme = reddedilme hassasiyeti. * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$.

Şekil 1. Teorik Model ve Bulgular. Not: Şekilde standardize yol katsayıları verilmiştir. *p < .05, **p < .01, ***p < .001.

edildiğinde kaygılı bağlanma puanının çift uyumu puanındaki değişimi açıklayamadığını göstermektedir. Bağlanma çalışmalarının pek çoğu her iki güvensiz bağlanma örüntüsünün de romantik ilişkiden alınan doyumunu olumsuz etkilediğini göstermekle beraber detaylı incelemeler bağlanma türüne göre cinsiyetler arası ilişki doyumunda farklılaşma olabildiğini göstermektedir. Özellikle kaçınmacı bağlanmanın kaygılı bağlanmaya göre ilişki memnuniyetsizliğiyle daha fazla ilişkili olduğu ortaya konulmuştur (Mikulincer ve Shaver, 2016). Simpson'ın (1990) boylamsal çalışması kadınların kaygılı bağlanmalarının ilişkiden aldıkları doyumla ilişkili olmadığını ortaya koymaktadır. Collins ve Read'ın (1990) çalışması ise erkeklerin bağlanma kaygısının ilişki doyumunu ile anlamlı bir ilişki göstermediğini saptamıştır. Caron ve arkadaşlarının (2012) çalışması da benzer bir şekilde yalnızca kaçınmacı bağlanmanın ilişki doyumunu ile ilişkili olduğunu ortaya koymuştur.

Ayrıca boylamsal çalışmalar bağlanma örüntülerinin ilişki doyumuna etkisine dair değişen bulgular ortaya koymaktadır. Campbell ve arkadaşları (2005) yürüttükleri günlük çalışmada kaygılı bağlanan kişilerin partnerlerinin pozitif veya negatif davranışlarına karşı daha reaktif olduklarını ve partnerlerinin ulaşılabilir veya destekleyici olmalarına bağlı olarak ilişki doyumlarının günlük iniş çıkışlarının daha fazla olduğunu saptamışlardır. Bu çalışmanın kesitsel yapısı ise evli bireylerin bağlanma kaygısıyla beraber eşlerinin davranışlarına tepki verme biçimlerinin ilişki doyumlarını veya çift uyumlarını nasıl şekillendirdiğini anlamamızı sınırlandırmaktadır.

Bağlanma kuramı kaçınmacı bağlanan kişilerin, bağlanma ihtiyaçlarını ve duygularını romantik ilişkilerinde minimize ederek hareketsiz hale getirici stratejileri kullandıkları ve duygusal yakınlığa daha az ihtiyaç duyduklarını ortaya koymaktadır (Bartholomew

ve Horowitz, 1991). Bu çalışmadan elde edilen bulgular da katılımcıların duygusal ve bağlanma ihtiyaçlarını bastırmalarının ve partnerlerine yakınlık kurmaktan kaçınmalarının evlilikte hissettikleri uyumu azalttığını göstermektedir.

Bağlanma örüntülerinin aracı değişkenlere olan etkisine bakıldığında güvensiz bağlanmanın yalnızca kaygı boyutunun duygu düzenlemeyi olumsuz etkilediğini göstermektedir. Kaygılı bağlanmanın duygu düzenleme gücüyle ilişkisi ise alanyazındaki hem teorik bilgileri hem de araştırma sonuçlarını desteklemektedir. Kaygılı bağlanan kişilerin tutarsız bakım veren kişiyle ilişkiyi sürdürme yolu olarak öğrendikleri negatif duyguları yoğun ve abartılı bir şekilde ifade etme biçimini bir duygu düzenleme aracı olarak kullandıkları bilgisi (Kobak ve Sceery, 1988) çeşitli araştırmalarla desteklenmiştir (Mikulincer ve Shaver, 2016; Pascuzzo ve ark., 2013).

Bağlanma örüntülerinin reddedilme hassasiyetini yordamasına ilişkin bulgular hem kaygılı bağlanmanın hem de kaçınmacı bağlanmanın reddedilme hassasiyetini artırdığını göstermektedir. Alanyazın erken dönemde ebeveynler tarafından reddedilmeye maruz kalmanın ve tekrarlayan reddedilme deneyimlerinin, kişilerin reddedilmeye karşı daha duyarlı oluşunu etkilediğini vurgulamaktadır (Khoshkam ve ark., 2012; Köse ve ark., 2017). Nitekim, bulgular yetişkinlik yıllarında ilişkilere yönelik içsel çalışan modellerin, reddedilme hassasiyetini etkilediğini öne süren bağlanma çalışmalarını desteklemektedir.

Çalışmanın bulguları duygu düzenleme gücünün çift uyumunu negatif yönde yordadığını göstermektedir. Alanyazındaki çalışmalar özellikle bir anlaşmazlık, hayal kırıklığı veya çatışma anında oluşan negatif duyguları kontrol edebilme ve duygu düzenleme aktiviteleri olarak tanımlanan duygu düzenleme becerilerinin, çiftlerin uyumunu etkilediğini ortaya

koymaktadır (Bloch ve ark., 2014; Levenson ve ark., 2013; Rick ve ark., 2017). Dolayısıyla evli bireylerin duygularını düzenlemede yaşadıkları zorluğun eşleriyle sağlıklı bir kişilerarası etkileşim sürdürmelerini olumsuz etkilediği söylenebilir.

Dolaylı etkilere bakıldığında, yalnızca kaygılı bağlanma örüntüsünün duygu düzenleme güçlüğünü yordadığı, kaygılı bağlanmanın çift uyumu üzerinde doğrudan etkisinin bulunmayışı nedeniyle duygu düzenleme güçlüğünün tam aracılık etkisinin olduğu görülmektedir. Bu bulgu, ilişkilerinde bağlanma kaygısı yaşayan kişilerin duygularını düzenlemekte zorlandığını ve bunun da kişinin partneriyle olan uyumunu ve ilişkiden aldığı doyumunu azalttığını ortaya koymaktadır. Başka bir deyişle, kaygılı bağlanan kişiler bağlanma sistemlerinin aşırı aktive oluşuyla duygularını düzenlemekte zorlanmakta ve bu durum onların eşleriyle etkileşimini, ilişkiden elde ettikleri memnuniyeti olumsuz etkilemektedir. Feeney'in (1999) çalışması da benzer şekilde pozitif duyguları daha az sıklıkta ve yoğunlukta yaşamının ve negatif duyguları daha yoğun ve sık yaşamının güvensiz bağlanmayla ilişkili olduğunu, ilişki doyumunu negatif yönde yordadığını ve bağlanma örüntüleri ile ilişki doyumunu arasında aracılık ettiğini bulgulamıştır. Ek olarak, bu bulgu bireyler kaygılı bağlandıklarında, eğer duygu düzenleme becerilerini öğrenirlerse bağlanma geçmişlerinin çift uyumunu bozmasını engelleyebileceklerine dair veri de sunmaktadır. Başka bir deyişle, bu bulgu çocukluk yaşantılarının yetişkin romantik ilişkilerinin tamamıyla belirleyicisi olmadığına, duygu düzenleme becerilerini öğrenmenin kaygılı bağlanmanın çift uyumu üzerindeki olumsuz etkilerini azaltabileceğine işaret etmektedir.

Güvensiz bağlanma boyutları ile çift uyumu arasında reddedilme hassasiyetinin aracılık etkisi bulunmamıştır. Modeldeki parametre tahminleri incelendiğinde bağlanma örüntülerinden özellikle kaygılı bağlanmanın reddedilme hassasiyetinin güçlü bir yordayıcısı olduğu görülmektedir. Nitekim bağlanma kuramı da reddedici bir bakımla erken dönem etkileşimlerin güvensiz içsel modellerin gelişimiyle sonuçlandığını, çocuğun dünyayı düşmanca ve belirsiz olarak algılamasına yol açtığını öne sürmektedir (Ainsworth, 1979; Bowlby, 1980). Dolayısıyla reddedilme hassasiyetinin temelleri erken çocukluk yıllarındaki bağlanma ilişkisine dayanmakta ve ebeveyn reddine karşı bir kendini koruma işlevi görmektedir (Ayduk ve ark., 2003; Downey ve Feldman, 1996). Alanyazında reddedilme hassasiyetinin bağlanma örüntüleriyle (Ayduk ve ark., 2003) ilgili olduğu kadar romantik ilişkilerde ve çift uyumunda da önemli bir yere sahip olduğu (Bozkuş ve Araz, 2015; Downey ve Feldman, 1996) görülmekle beraber reddedilme hassasiyetinin bağlanma örüntüleri ile çift uyumu arasında aracılık etkisini inceleyen bir araştırmaya henüz rastlanılmamıştır. Bu çalışma bağlanma örüntülerinin reddedilme duyarlılığı aracılığıyla çift uyumunu nasıl etkilediğini ilk defa incelemiş ve reddedilme hassasiyetinin

bağlanma örüntüleri ile çift uyumu arasında aracılık etkisinin olmadığına dair bir bulgu ortaya koymuştur. Her ne kadar reddedilme hassasiyeti çift uyumu puanıyla negatif bir korelasyon gösterse de çift uyumunu açıklayamadığı görülmüştür. Bu bulgu, bireyler güvensiz bağlandıkları halde yetişkinlikte çift ilişkisinde uyumu koruyabilmek için reddedilme duygusu yerine başka konular, örneğin duygu düzenleme, üzerinde çalışmanın önemli olabileceğine işaret etmektedir.

Özetle, bu çalışmanın bulguları kişinin partneriyle yakınlık kurmasını engelleyen bağlanma kaçınmasının çift uyumunu azalttığını ve bağlanma kaygısının ise duygu düzenleme güçlüğü aracılığıyla çift uyumunu olumsuz etkilediğini göstermektedir. Ayrıca bireylerin eğitim düzeyinin, yaşının ve evlilik süresinin de çift uyumu için bir risk faktörü olabileceği düşünülmektedir. Dolayısıyla ülkemizde çiftlerin terapiye başvurma taleplerinin ve boşanma oranlarının arttığı göz önünde bulundurulduğunda, bu çalışmadan elde edilen bulguların çift terapisi ve ilişki problemleri alanında çalışanlar için problemlerin arkasındaki bireysel güçlükleri ve erken dönemde oluşan içsel mekanizmaları anlamaya yönelik oldukça yararlı olacağı düşünülmektedir. Bağlanmanın romantik ilişkiler üzerindeki etkisi düşünüldüğünde bağlanma sistemini iyileştirmeye ve/veya güçlendirmeye yönelik yapılacak terapötik erken müdahalelerin yetişkinlikte yakın ilişkilere (romantik, evlilik) yönelik koruyucu bir mekanizma sağlayabileceği, kişinin partnerine güvenli bağlanmayı öğrenmesinin yakınlıktan kaçınmayı veya olası bir ayrılığa yönelik yoğun ve abartılmış kaygıyı azaltabileceği düşünülmektedir. Duyguları düzenlemeye yönelik uygulanacak terapi programlarının da eşler arasındaki çatışmaların çözümüne ve dolayısıyla ilişki kalitesine, partnerler arasındaki uyuma ve ilişkide hissedilen yakınlığa katkı sağlayabileceği öngörülmektedir. Mevcut çalışmadan elde edilen tüm bu bulgular, evli bireylerin ilişki kalitesi için risk faktörlerinin neler olabileceğine yönelik bilgi vermesi ve çoklu terapötik müdahale biçimleri için öngörü sağlaması açısından önem taşımaktadır. Ayrıca mevcut çalışma, alanyazında tüm değişkenlerin bir arada olduğu bir model bulunmamasından ötürü ilişki araştırmalarına önemli bir katkı sağlamaktadır.

Bununla beraber araştırmanın bazı sınırlılıkları göz önünde bulundurulmalıdır. Tüm değişkenlerin anket yöntemi ile elde edilmiş olması ortak yöntem yanlılığına yol açmış olabilir. Katılımcıların anketleri araştırmacı eşliğinde yanıtlamamış olmaları araştırmanın bir diğer sınırlılığıdır. Çalışmanın bir diğer sınırlılığı ise değişkenler arasındaki ilişkinin bütüncül bir şekilde modellenmesi amaçlandığı için çalışmada yalnızca aktör etkilerinin incelenmiş olmasıdır. İlişki ve çift çalışmalarında partnerler arasındaki dinamiğin anlaşılmasında bireysel faktörlerin yanı sıra partnerden kaynaklanan etkilerin incelenmesi önem arz etmektedir. Dolayısıyla burada incelenen modelin, özelleştirilerek kadın ve erkeğin bağlanma örüntülerinin birbirlerinin çift uyumuna katkısını inceleyen partner etkilerine

bakılması gelecek çalışmalar için önerilmektedir. Ayrıca boylamsal çalışmaların yapılması çiftlerin evlilik süreçlerinde geçirdikleri değişimleri takip etmek ve buna neden olan etmenleri incelemek için daha fazla yardımcı olabilir. Bu çalışmanın çift ilişkilerindeki dinamikleri anlamaya yönelik gelecek çalışmalara fikir verici olması beklenmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Bulgular bir bütün olarak değerlendirildiğinde, çift uyumunu etkileyen faktörler arasında kaçınmacı bağlanma örüntüsünün daha fazla etkili olduğu görülmektedir. Özellikle partnerine karşı soğuk ve mesafeli duran kişilerin evliliklerinde daha az doyum yaşadıkları, eşleriyle daha az bütünleştikleri ve birlikte daha az uzlaştıkları görülmektedir. Duyguları düzenleyebilme becerisi ise ikili ilişkiler ve özellikle yakın ilişkilerde önem kazanmaktadır (Bloch ve ark., 2014; Gnazzo ve Zavattini, 2017). Ayrıca alanyazında duygu düzenleme becerilerini öğrenmenin çiftlerin arasındaki yakınlığın artmasına ve çatışmaların çözümüne yardımcı olduğu (Fruzzetti, 1996, 2006) ve romantik bağlanmaya katkı sağladığı ortaya konulmuştur (Oostendorp ve Chakhssi, 2017). Bu çalışmanın bulguları da evli bireylerin çift uyumlarında ve ilişki doyumlarında duygu düzenleme becerilerinin rolüne dikkat çekmekte ve erken yaşlarda gelişmeye başlayan bağlanma örüntüleriyle nasıl şekillendiğini ortaya koymaktadır. Bu bulgulardan yola çıkılarak duyguları düzenlemeye yönelik yapılacak terapötik müdahalelerin hem bağlanma örüntülerine hem de evli çiftlerin ilişki kalitelerine yönelik olumlu katkılar sağlaması beklenmektedir.

BEYANLAR

Etik İlgelere Uygunluk Beyanı Bu çalışma için Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Etik Kurulundan (Toplantı karar sayısı ve tarihi: 21/09/2020-21) gerekli onay alınmıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı Bu makalenin tüm yazarları, makaleye ilişkin herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan ederler.

KAYNAKLAR

- Ayduk, O., May, D., Downey, G. ve Higgins, E. T. (2003). Tactical differences in coping with rejection sensitivity: The role of prevention pride. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29(4), 435-448.
- Ayduk, O., Mendoza-Denton, R., Mischel, W., Downey, G., Peake, P. K. ve Rodriguez, M. (2000). Regulating the interpersonal self: Strategic self-regulation for coping with rejection sensitivity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79(5), 776-792.
- Bartholomew, K. ve Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four-category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226-244.
- Berenson, K. R., Gyurak A., Ayduk, O., Downey G., Garner, M. J., Mogg, K. Bradley, B. P. ve Pine, D. S. (2009). Rejection sensitivity and disruption of attention by social threat cues. *Journal of Research in Personality*, 43(6), 1064-1072.
- Bjureberg, J., Ljótsson, B., Tull, M., Hedman, E., Sahlin, H., Lundh, L-G. ve Gratz, K. (2016). Development and validation of a brief version of the difficulties in emotion regulation scale: The DERS-16. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 38(2), 284-296.
- Bloch, L., Haase, C. M. ve Levenson, R. W. (2014). Emotion regulation predicts marital satisfaction: More than a wives' tale. *Emotion*, 14(1), 130-144.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss. Attachment* (cilt I). Basic Books.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss. Separation anxiety and anger* (cilt II). Basic Books.
- Bowlby, J. (1980). *Attachment and loss. Loss sadness and depression* (cilt III). Basic Books.
- Bowlby, J. (1988). *A secure base. parent-child attachment and healthy human development*. Basic Books.
- Bozkuş, O. ve Araz, A. (2015). Narsisizm ve evlilik uyumu ilişkisinde reddedilme duyarlılığı ve olumlu yanılmalara aracılık rolü. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 3(6), 29-54.
- Brennan, K. A. ve Shaver, P. R. (1995). Dimensions of adult attachment, affect regulation, and romantic relationship functioning. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21(3), 267-283.
- Busby, D. M. Crane, D. R., Larson, J. H. ve Christensen, C. (1995). A revision of the DAS for use with distressed and nondistressed couples: Construct hierarchy and multidimensional scales. *Journal of Marital and Family Therapy*, 21(3), 289-308.
- Campbell, L., Simpson, J. A., Boldry, J. ve Kashy, D. A. (2005). Perceptions of conflict and support in romantic relationships: The role of attachment anxiety. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88(3), 510-531.
- Caron, A., Lafontaine, M. F., Bureau, J. F., Levesque, C. ve Johnson, S. M. (2012). Comparisons of close relationships: An evaluation of relationship quality and patterns of attachment to parents, friends, and romantic partners in young adults. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 44(4), 245-256.
- Chung, M.S. (2014). Pathways between attachment and marital satisfaction: The mediating roles of rumination, empathy, and forgiveness. *Personality and Individual Differences*, 70, 246-251.
- Collins, N. L. ve Read, S. J. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(4), 644-663.
- Conradi, H. J., Noordhof, A., Dingemanse, P., Barelds, D. P. ve Kamphuis, J. H. (2017). Actor and partner effects of attachment on relationship satisfaction and sexual satisfaction across the genders: An APIM approach. *Journal of Marital and Family Therapy*, 43(4), 700-716.
- Dandurand, C. ve Lafontaine, M. F. (2013). Intimacy and couple satisfaction: The moderating role of romantic attachment. *International Journal of Psychological Studies*, 5(1), 74-90.
- Downey, G. ve Feldman, S. (1996). Implications of rejection sensitivity for intimate relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(6), 1327-1343.

- Downey, G., Feldman, S. ve Ayduk, O. (2000). Rejection sensitivity and male violence in romantic relationships. *Personal Relationships*, 7(1), 45-61.
- Downey, G., Freitas, A. L., Michaelis, B. ve Khouri, H. (1998). The self-fulfilling prophecy in close relationships: Rejection sensitivity and rejection by romantic partners. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(2), 545-560.
- Eğeci, I. S. ve Gençöz, T. (2006). Factors associated with relationship satisfaction: Importance of communication skills. *Contemporary Family Therapy: An International Journal*, 28(3), 383-391.
- Enders, C. K. ve Bandalos, D. L. (2001). The relative performance of full information maximum likelihood estimation for missing data in structural equation models. *Structural equation modeling*, 8(3), 430-457.
- Feeney, J. A. (1994). Attachment style, communication patterns and satisfaction across the life cycle of marriage. *Personal Relationships*, 1(4), 333-348.
- Feeney, J. A. (1998). Adult attachment and relationship centered anxiety: responses to physical and emotional distancing. İçinde J. A. Simpson ve W. S. Rholes (Eds.), *Attachment Theory and Close Relationships* (ss. 189-217). Guilford.
- Feeney, J. A. (1999). Adult attachment, emotional control, and marital satisfaction. *Personal Relationships*, 6(2), 169-185.
- Feeney, J. A. ve Noller, P. (1990). Attachment style as a predictor of adult romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(2), 281-291.
- Fraley, R. C., Waller, N. G. ve Brennan, K. A. (2000). An item response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(2), 350-365.
- Frigon, J.-Y. ve Laurencelle, L. (1993). Analysis of covariance: A proposed algorithm. *Educational and Psychological Measurement*, 53(1), 1-18.
- Fruzzetti, A. E. (1996). Causes and consequences: Individual distress in the context of couple interactions. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 64(6), 1192-1201.
- Fruzzetti, A. E. (2006). *The high-conflict couple: a dialectical behavior therapy guide to finding peace, intimacy, and validation*. New Harbinger Publications.
- Gallagher, R. V. ve Bentley, C. G. (2010). Links between rejection sensitivity and adolescent romantic relationship functioning: The mediating role of problem-solving behaviors. *Journal of Aggression, Maltreatment and Trauma*, 19(6), 603-623.
- Gillath, O., Karantzas, G. C. ve Fraley, R. C. (2016). *Adult attachment: A concise introduction to theory and research*. Academic Press.
- Gnazzo, A. ve Zavattini, G. C. (2017). Adult attachment continuous scores and emotion regulation as predictors of couple adjustment: A pilot study. *International Attachment Conference*. London.
- Gottman J. M. ve Levenson R. W. (1992). Marital processes predictive of later dissolution: Behavior, physiology, and health. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63(2), 221-233.
- Gündoğdu, A. (2007). Relationships between self-construals and marital quality. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Haase, C. M. (2014). Emotion regulation in intimate relationships. *Society for the Study of Behavioral Development*, 38(3), 17-21.
- Hazan, C. ve Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511-524.
- Hazan, C. ve Shaver, P. R. (1990). Love and work: an attachment-theoretical perspective. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(2), 270-280.
- Henry, N. J., Berg, C. A., Smith, T. W. ve Florsheim, P. (2007). Positive and negative characteristics of marital interaction and their association with marital satisfaction in middle-aged and older couples. *Psychology and aging*, 22(3), 428-441.
- Hoffman, P. D., Fruzzetti, A. E. ve Swenson, C. R. (1999). Dialectical behavior therapy-family skills training. *Family Process*, 38(4), 399-414.
- Jones, J. T. ve Cunningham, J. D. (1996). Attachment styles and other predictors of relationship satisfaction in dating couples. *Personal Relationship*, 3(4), 387-399.
- Khoshkam, S., Bahrami, F., Ahmadi, S.A., Fatehizade, M. ve Etemadi, O. (2012). Attachment style and rejection sensitivity: the mediating effect of self-esteem and worry among Iranian college students. *Europe's Journal of Psychology*, 8(3), 363-374.
- Kobak, R. R. ve Sceery, A. (1988). Attachment in late adolescence: Working models, affect regulation, and representations of self and others. *Child Development*, 59(1), 135-146.
- Köse, A. G., Özen-Çiplak, A., Özgüle, E. T. ve Sümer, N. (2017). Reddedilme duyarlılığı ölçeğinin türkçeye uyarlanması. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 5(11), 382-403.
- Laurer, R. H. ve Lauer, J. C. (1997). *Marriage and family: The quest for intimacy*. Mc Graw Hill.
- Laurent, H. ve Powers, S. (2007). Emotion regulation in emerging adult couples: Temperament, attachment, and HPA response to conflict. *Biological Psychology*, 76(1-2), 61-71.
- Levenson, R. W., Carstensen, L. L. ve Gottman, J. M. (1994). Influence of age and gender on affect, physiology, and their interrelations: A study of long-term marriages. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67(1), 56-68.
- Levenson, R. W., Haase, C. M., Bloch, L., Holley, S. R. ve Seider, H. (2014). Emotion regulation in couples. İçinde J. J. Gross (Ed.), *Handbook of emotion regulation* (2nd ed., ss. 267-283). Guilford Press.
- Meyers, S. A. ve Landsberger, S. A. (2002). Direct and indirect pathways between adult attachment style and marital satisfaction. *Personal Relationships*, 9(2), 159-172.
- Mikulincer, M. ve Shaver, P. R. (2016). *Attachment in adulthood. Structure, dynamics, and change*. The Guilford Press.
- Mikulincer, M., Florian, V., Cowan, P. A. ve Cowan, C. P. (2002). Attachment security in couple relationships: a systemic model and its implications for family dynamics. *Family Process*, 48(3), 405-434.
- Mikulincer, M. ve Florian, V. (1995). Appraisal of and coping with a real-life stressful situation: The contribution of attachment styles. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21(4), 406-414.
- Mitnick, D. M., Heyman, R. E., Malik, J. ve Slep, A. M. S. (2009). The differential association between change request qualities and resistance, problem resolution, and relationship satisfaction. *Journal of Family Psychology*, 23(4), 464-473.

- Noller, P. ve Feeney, J. A. (1994). Relationship satisfaction, attachment, and nonverbal accuracy in early marriage. *Journal of Nonverbal Behavior*, 18(3), 199-221.
- Norona, J. C. ve Welsh, D. P. (2016). Rejection sensitivity and relationship satisfaction in dating relationships: The mediating role of differentiation of self. *Couple and Family Psychology: Research and Practice*, 5(2), 124–135.
- Oostendorp J. M. ve Chakhssi, F. (2017). Inpatient dialectical behavior therapy for borderline personality disorders: Effect on symptoms, coping, attachment and quality of life. *Tijdschrift Voor Psychiatrie*, 59(12), 750-758.
- Özmen, O. ve Atik, G. (2010). Attachment styles and marital adjustment of Turkish married individuals. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 5, 367–371.
- Pascuzzo, K., Cyr, C. ve Moss, E. (2013). Longitudinal association between adolescent attachment, adult romantic attachment, and emotion regulation strategies. *Attachment and Human Development*, 15(1), 83–103.
- Rick, J. L., Falconier, M. K. ve Wittenborn, A. K. (2017). Emotion regulation dimensions and relationship satisfaction in clinical couples. *Personal Relationships*, 24(4), 790–803.
- Sadikaj, G., Moskowitz, D. S. ve Zuroff, D. C. (2015). Felt security in daily interactions as a mediator of the effect of attachment on relationship satisfaction. *European Journal of Personality*, 29(2), 187–200.
- Selçuk, E., Günaydın, G., Sümer, N. ve Uysal, A. (2005). Yetişkin bağlanma boyutları için yeni bir ölçüm: Yakın ilişkilerde yaşantılar envanteri-II'nin türk örnekleminde psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8(16), 1-11.
- Shahid, H. ve Kazmi, S. F. (2016). Role of emotional regulation in marital satisfaction. *International Journal for Social Studies*, 2(4), 47-60.
- Simpson, J. A. (1990). Influence of attachment style on romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(5), 971–980.
- Simpson, J. A., Rholes, W. S. ve Nelligan, J. S. (1992). Support seeking and support giving within couples in an anxiety-provoking situation: The role of attachment styles. *Journal of Personality and Social Psychology*, 62(3), 434.
- Simpson, J. A., Rholes, W. S. ve Phillips, D. (1996). Conflict in close relationships: An attachment perspective. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71(5), 899-914.
- Spanier, G. B. (1976). Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 38(1), 15-28.
- Stackert, R. A. ve Bursik, K. (2003). Why am I unsatisfied? Adult attachment style gendered irrational relationship beliefs, and young adult romantic relationship satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 34(8), 1419–1429.
- Sümer, N. ve Cozzarelli, C. (2004). The impact of adult attachment on partner and self-attributions and relationship quality. *Personal Relationships*, 11(3), 355–371.
- Şendil, G. ve Korkut, Y. (2008). Evli çiftlerdeki çift uyumu ve evlilik çatışmasının demografik özellikler açısından incelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları*, 28, 15-34.
- Tani, F., Pascuzzi, D. ve Raffagnino, R. (2015). Emotion regulation and quality of close relationship: The effects of emotion dysregulation processes on couple intimacy. *BPA-Applied Psychology Bulletin*, 63(272), 3-15.
- Tucker, J. S. ve Anders, S. L. (1999). Attachment style, interpersonal perception accuracy, and relationship satisfaction in dating couples. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 25(4), 403-412.
- Yiğit, İ. ve Guzey Yiğit, M. (2019). Psychometric properties of turkish version of difficulties in emotion regulation scale-brief form (DERS-16). *Current Psychology*, 38, 1503-1511.

| Extended Abstract |

Mediating roles of emotion regulation difficulties and rejection sensitivity in the relation between romantic attachment and couple adjustmentZahide Tepeli Temiz¹ , F. Işıl Bilican² **Keywords**couple adjustment,
romantic attachment,
rejection sensitivity,
emotion regulation,
mediation analysis**Abstract**

According to the attachment theory, relationships in early developmental stages provide a basis for emotion regulation skills and a pattern for rejection sensitivity. These early experiences also create a tendency for specific attachment styles in adulthood. Attachment shapes and maintains adjustment between couples. The current study aimed to examine the relationship between attachment, emotion regulation, and rejection sensitivity, which are thought to determine couple adjustment. Another aim was to investigate the mediating effects of rejection sensitivity and emotion dysregulation. The participants consist of 346 married individuals living in the city of Istanbul ($N_{\text{female}} = 173$, $N_{\text{male}} = 173$). Findings regarding the path analysis show that the avoidance dimension of romantic attachment and the difficulty in emotion regulation negatively predicted the dyadic adjustment. The findings of the mediation analysis revealed an increase in attachment anxiety amplified the difficulty in emotion regulation and that decreased adjustment between the couples. Emotion regulation difficulty fully mediated the relationship between anxious attachment pattern and couple adjustment. Anxiety and avoidance dimensions of attachment were associated with increases in rejection sensitivity. However, rejection sensitivity did not have a direct or indirect effect on couple adjustment. In conclusion, the findings showed early structures continued to influence romantic relationships in adulthood. Based on the findings, therapeutic interventions to regulate emotions were expected to contribute positively relationship quality of couples.

Couple relationship and marital satisfaction have become the focus of research for the last 30 years (Chung, 2014; Dandurand & Lafontaine, 2013; Hazan & Shaver, 1990). Studies have showed the effects of attachment patterns especially in shaping and maintaining the adjustment between partners (Dandurand & Lafontaine, 2013; Mikulincer & Shaver, 2016). Romantic love, which is considered as an attachment process, includes emotional attachment process to an adult romantic partner, and this process is quite similar to the emotional bond with the primary caregiver in early childhood (Hazan & Shaver, 1990). Insecure attachment in couple relationships is mainly characterized by abandonment anxiety (fear of abandonment and anger associated with romantic separation) and intimacy avoidance (suppression of emotions in romantic relationships) (Dandurand & Lafontaine, 2013). Romantic attachment studies have shown that securely attached people are happier in their relationships (Hazan & Shaver, 1990), they experience mutual trust and commitment (Simpson, 1990), whereas people with anxious (Meyers & Landberger, 2002), and avoidant attachment (Conradi et al., 2017) have experienced less satisfaction in their romantic relationships.

Attachment patterns also play an important role in the development of emotion regulation skills, which are defined as activities to control negative emotions and reduce the effects of emotions, especially during a conflict or disappointment (Levenson et al., 2014). These skills affect the adjustment of couples in marriage, reduce the emotional outburst of both themselves and their partners, strengthen couple communication and prevent possible destruction in the relationship (Bloch et al., 2014; Levenson et al., 2014; Rick et al., 2017). Sensitivity to rejection, which is another notable concept, is an attitude developed due to the parental rejection in early childhood, but negatively affects the ability to establish and maintain satisfactory romantic relationships in adulthood (Downey & Feldman, 1996). Studies showed that more sensitive people to rejection and their romantic partners are not satisfied with their relationships (Bozkuş & Araz, 2015; Downey & Feldman, 1996). Although there are many studies examining couple adjustment, how marital relationships have been affected by rejection sensitivity was investigated with a few studies. This study explores the mediating effects of rejection sensitivity and emotion regulation by the comprehensive model for the first time.

To cite: Tepeli Temiz, Z., & Bilican, F. I. (2022). Mediating roles of emotion regulation difficulties and rejection sensitivity in the relation between romantic attachment and couple adjustment. *Journal of Clinical Psychology Research*, 6(2), 142-156.

✉ **Zahide Tepeli Temiz** · tepelizahide@gmail.com | ¹Dr., Department of Psychology, Fatih Sultan Mehmet Vakıf University & İstanbul Medeniyet University, İstanbul, Türkiye; ²Prof. Dr., Department of Psychology, İstanbul Medeniyet University, İstanbul, Türkiye.

Received Feb 16, 2021, Revised May 7/ Jun 13, 2021, Accepted Jun 14, 2021

Author's Note: This article is based on part of the first author's dissertation.

METHODS

Participants

The participants consisted of 346 married individuals living in the city of Istanbul ($N_{\text{females}} = 173$, $N_{\text{males}} = 173$).

Measures

Demographic Information Form The form prepared to take descriptive information about gender, age, education, income, duration of marriage, type of marriage, having children, and number of children.

Inventory of Experiences in Close Relationships II (ECR-S-II) ECR-S II, developed by Fraley and colleagues (2000), was used to measure adult attachment patterns. The scale was adapted in Turkish by Selçuk and colleagues (2005). Internal consistency coefficient of the scale was obtained as .81 for attachment anxiety and .87 for attachment avoidance in the present study.

Adult Rejection Sensitivity Questionnaire (ARSQ) ARSQ was developed by Downey and Feldman (1996) to measure rejection sensitivity and the adult form of the scale was prepared by Berenson and colleagues (2009). The scale was adapted for Turkish use by Bozkuş and Araz (2015). In the present study, internal consistency coefficient of the scale was .80.

Revised Dyadic Adjustment Scale (RDAS) RDAS is a self-report measure, developed by Busby and colleagues (1995) to assess adjustment between couples. The scale was adapted for Turkish use by Gündoğdu (2007). Internal consistency coefficient of the scale was calculated as .87 in the present study.

Difficulties in Emotion Regulation Scale-Brief Form (DERS-16) DERS-16, developed by Bjureberg and colleagues (2016), is a brief form of DERS (Gratz & Roemer, 2004). The scale was adapted for Turkish use by Yiğit and Guzey Yiğit (2017). In the present study, internal consistency of total DERS-16 was .91.

Procedure

The data of the current study were obtained from married individuals. Before starting the data collection, the necessary approval was obtained from the University Ethics Committee (meeting decision number and date: 21/09/2020-21). Informed consent was taken from all participants.

Data Analysis

SPSS 21.00 and R (Version 3.6.2; R Core Team 2019) statistical package softwares were used for data

preparation, preliminary analysis, and path analysis. For the purposes of the research, the mediating roles of rejection sensitivity and emotion regulation difficulties between romantic attachment and couple adjustment were examined with the lavaan package and bootstrap method using R. Full information maximum likelihood (FIML) method was used for parameter estimations of the proposed theoretical model.

RESULTS

Path analysis was used to test the attachment dimensions, emotion regulation difficulty, and rejection sensitivity as predictors of couple adjustment. In the theoretically tested model, anxious and avoidant attachment patterns were exogenous variables. Difficulties in emotion regulation and sensitivity to rejection were mediating variables between attachment dimensions and couple adjustment. All variables were examined in a single comprehensive model. The bootstrap (5000) method was used to calculate indirect effects. In the theoretical model, besides the direct effects, four indirect effects were tested. Findings showed that avoidant attachment pattern directly decreased couple adjustment in marriage ($\beta = -.46$, $SE = .02$, $p < .001$). In addition, it was found that anxious attachment increased the difficulties of emotion regulation ($\beta = .42$, $SE = .03$, $p < .001$). Emotion regulation difficulty had full mediating effect in the relationship between anxious attachment and couple adjustment ($\beta = -.05$, $SE = .01$, $p < .05$, 95% CI [-.051, -.006]). Although both anxious and avoidant attachment significantly increased rejection sensitivity, rejection sensitivity did not predict dyadic adjustment. Therefore, rejection sensitivity had no mediating effect in the relationship between attachment dimensions and couple adjustment.

DISCUSSION

In the current study, it was aimed to understand the adjustment between couples by evaluating the mediating effects of emotion regulation difficulty and rejection sensitivity in the relationship between romantic attachment patterns of married individuals and couple adjustment. Findings of the path analysis demonstrated that only avoidant attachment could explain directly couple adjustment. While most attachment studies showed that both insecure attachment patterns negatively affect romantic relationship satisfaction, they revealed that avoidant attachment is more related to relationship dissatisfaction than anxious attachment (Mikulincer & Shaver, 2016). Considering the effect of attachment patterns on mediating variables, it was found that only anxious attachment negatively predicted emotion regulation difficulty. From the standpoint of attachment theory, anxious people use intense and exaggerated expression of negative emotions as an emotion regulation tool which they have learned as a way of maintaining

the relationship with inconsistent caregiver (Mikulincer & Shaver, 2016). Findings related to the role of attachment patterns on rejection sensitivity showed that both anxious and avoidant attachment patterns increase rejection sensitivity. This result aligns with the previous studies. Researchers highlighted the effects of early and repetitive rejection experiences on people's sensitivity to rejection and fear of abandonment by romantic partners (Köse et al., 2017).

Indirect effects showed that emotion regulation difficulty fully mediated the relationship between anxious attachment and couple adjustment, since anxious attachment had no direct effect. This finding revealed that people with anxious attachment had difficulty in regulating their emotions, and this reduced the adjustment between partners and the satisfaction with the relationship. This study examined for the first time how attachment patterns affect couple adjustment through rejection sensitivity and revealed the finding that rejection sensitivity did not mediate the relationship between attachment patterns and couple adjustment. Although rejection sensitivity showed a negative correlation with dyadic adjustment score, it could not predict couple adjustment within the theoretical model. This finding indicates that in order to maintain adjustment between couples with insecure attachment, emotion regulation skills may be important to focus on by therapeutic interventions.

In summary, the findings of the current study indicated that attachment avoidance decreased couple adjustment, and attachment anxiety negatively affected couple adjustment through emotion regulation difficulty. Therefore, considering couples' requests for therapy and increasing divorce rates in our country, the findings of the present study may contribute to the field of couple therapy to understand the relationship problems by taking account the individual difficulties behind the problems and the internal mechanisms that occur in the early period. In addition, the current study makes an important contribution to the relationship research area since, best of our knowledge, there is no comprehensive model in the literature in which all variables are together.

DECLARATIONS

Compliance with Ethical Standards This study was approved by Fatih Sultan Mehmet Vakıf University Ethics Committee (Trial Number and Date: 21/09/2020-21).

Conflict of Interest The authors declare that they have no conflict of interest.

REFERENCES

- Berenson, K. R., Gyurak A., Ayduk, O., Downey G., Garner, M. J., Mogg, K. Bradley, B. P., & Pine, D. S. (2009). Rejection sensitivity and disruption of attention by social threat cues. *Journal of Research in Personality, 43*, 1064-1072.
- Bjoreberg, J., Ljótsson, B., Tull, M., Hedman, E., Sahlin, H., Lundh, L.-G., & Gratz, K. (2016). Development and validation of a brief version of the difficulties in emotion regulation scale: The DERS-16. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment, 38*(2), 284-296.
- Bloch, L., Haase, C. M., & Levenson, R. W. (2014). Emotion regulation predicts marital satisfaction: More than a wives' tale. *Emotion, 14*(1), 130-144.
- Bozkuş, O., & Araz, A. (2015). Narsisizm ve evlilik uyumu ilişkisinde reddedilme duyarlılığı ve olumlu yanılısamların aracı rolü. *Nesne Psikoloji Dergisi, 3*(6), 29-54.
- Busby, D. M. Crane, D. R., Larson, J. H., & Christensen, C. (1995). A revision of the DAS for use with distressed and nondistressed couples: Construct hierarchy and multidimensional scales. *Journal of Marital and Family Therapy, 21*(3), 289-308.
- Chung, M. S. (2014). Pathways between attachment and marital satisfaction: The mediating roles of rumination, empathy, and forgiveness. *Personality and Individual Differences, 70*, 246-251.
- Conradi, H. J., Noordhof, A., Dingemanse, P., Barelds, D. P., & Kamphuis, J. H. (2017). Actor and partner effects of attachment on relationship satisfaction and sexual satisfaction across the genders: An APIM approach. *Journal of Marital and Family Therapy, 43*(4), 700-716.
- Dandurand, C., & Lafontaine, M. F. (2013). Intimacy and couple satisfaction: The moderating role of romantic attachment. *International Journal of Psychological Studies, 5*(1), 74-90.
- Downey, G., & Feldman, S. (1996). Implications of rejection sensitivity for intimate relationships. *Journal of Personality and Social Psychology, 70*(6), 1327-1343.
- Fraley, R. C., Waller, N. G., & Brennan, K. A. (2000). An item response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology, 78*, 350-365.
- Gratz, K. L., & Roemer, L. (2004). Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: Development, factor structure, and initial validation of the Difficulties in Emotion Regulation Scale. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment, 26*(1), 41-54.
- Gündoğdu, A. (2007). *Relationships between self-construals and marital quality* (Unpublished doctoral dissertation). Middle East Technical University, Ankara.
- Hazan, C., & Shaver, P. R. (1990). Love and work: An attachment-theoretical perspective. *Journal of Personality and Social Psychology, 59*(2), 270-280.
- Köse, A. G., Özen-Çiplak, A., Özgüle, E. T., & Sümer, N. (2017). Reddedilme Duyarlılığı Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Nesne Psikoloji Dergisi, 5*(11), 382-403.
- Levenson, R. W., Haase, C. M., Bloch, L., Holley, S. R., & Seider, H. (2014). Emotion regulation in couples. In J. J. Gross (Ed.), *Handbook of emotion regulation* (2nd ed.) (pp. 267-283). The Guilford Press.
- Meyers, S. A., & Landsberger, S. A. (2002). Direct and indirect pathways between adult attachment style and marital satisfaction. *Personal Relationships, 9*, 159-172.
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2016). *Attachment in adulthood. Structure, dynamics, and change*. The Guilford Press.
- Rick, J. L., Falconier, M. K., & Wittenborn, A. K. (2017). Emotion regulation dimensions and relationship satisfaction in clinical couples. *Personal Relationships, 24*, 790-803.

- Selçuk, E., Günaydın, G., Sümer, N., & Uysal, A. (2005). Yetişkin bağlanma boyutları için yeni bir ölçüm: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II'nin Türk örnekleminde psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8(16), 1-11.
- Simpson, J. A. (1990). Influence of attachment style on romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59, 971-980.
- Spanier, G. B. (1976). Measuring dyadic adjustment: New scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 38, 15-28.
- Yiğit, İ. ve Guzey Yiğit, M. (2019). Psychometric properties of turkish version of difficulties in emotion regulation scale-brief form (DERS-16). *Current Psychology*, 38, 1503-1511.